

Prima instanță: Judecătoria Cimișlia, sediul central (jud.: V. Potlog)
Instanța de apel: Curtea de Apel Comrat (jud.: A. Mironov, D. Fujenco, L. Caraianu)

DECIZIE

02 august 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată în componența:

Președinte, judecător

Tamara Chișca-Doneva

Judecători

Ion Malanciuc

Aliona Miron

examinând recursul depus de Budeanu Gheorghe, reprezentat de avocatul Cușnir Iurie,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Budeanu Gheorghe împotriva Direcției Asistenței Sociale și Protecția Familiei Cimișlia, terț Smeleanski Viorica cu privire la anularea actului administrativ,

împotriva încheierii din 15 mai 2023 a Curții de Apel Comrat, prin care a fost declarat inadmisibil apelul depus de Budeanu Gheorghe împotriva hotărârii din 04 august 2022 a Judecătoria Cimișlia, sediul central, din motiv că apelantul nu a prezentat motivarea apelului în termenul legal,

c o n s t a t ă:

La 21 februarie 2022, Budeanu Gheorghe s-a adresat în instanța de contencios administrativ cu acțiune împotriva Direcției Asistență Socială și Protecția a Familiei Cimișlia și terțului Smeleanski Viorica cu privire la anularea actului administrativ.

Reclamantul a solicitat anularea deciziei DASPF Cimișlia cu nr. 1316 din 23 noiembrie 2021 cu privire la stabilirea modului de participare a lui Budeanu Gheorghe la educarea copilului minor, prin care s-a decis: a permite lui Budeanu Gheorghe de a lua în fiecare prima și a treia sâmbătă din lună de la ora 09:00 cu dreptul de înnoptat la el, dacă nu încalcă regimul stabilit și cu condiția că copilul să fie întors obligatoriu duminica la ora 14:00, de a obliga tatăl să asiste la adunările părintești, alte acțiuni organizate în instituțiile publice cu prezența părinților, asigurarea odihnei copilului în vacanțele de vară-iarnă ca una ilegală și adoptată cu încălcarea legislației în vigoare ce reglementează acest domeniu de activitate.

Prin hotărârea din 04 august 2022 a Judecătoria Cimișlia, sediul central, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 23 august 2022, avocatul Cușnir Iurie, în interesele lui Budeanu Gheorghe, a depus cererea de apel nemotivată împotriva hotărârii menționate, solicitând casarea integrală a hotărârii, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere al acțiunii (f.d. 34).

Totodată, a menționat că apelul este depus fără motivare, or nu au primit hotărârea motivată.

Prin încheierea din 15 mai 2023 a Curții de Apel Comrat, a fost declarat inadmisibil apelul depus de Budeanu Gheorghe împotriva hotărârii din 04 august 2022 a Judecătorei Cimișlia, sediul central, din motiv că apelantul nu a prezentat motivarea apelului în termenul legal.

La 08 iunie 2023 (prin oficiul poștal), Budeanu Gheorghe, reprezentat de avocatul Cușnir Iurie, a depus recurs împotriva încheierii din 15 mai 2023 a Curții de Apel Comrat, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii instanței de apel, cu remiterea cauzei la Curtea de Apel Comrat, în alt complet judecată și acordarea termenului pentru depunerea motivării apelului (f.d. 57-59).

Recurentul a relevat că, instanța de apel urma, în conformitate cu prevederile art. 235 din Codul administrativ, să acorde termen apelantului pentru înlăturarea neajunsului, prezentării motivării apelului.

La 26 iunie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat intimațiilor copia recursului depus de Budeanu Gheorghe, reprezentat de avocatul Cușnir Iurie, cu posibilitatea depunerii referinței (f.d. 62).

Potrivit art. 242 din Codul administrativ, recursul împotriva încheierii judecătorești se depune motivat la instanța de judecată care a emis încheierea contestată în termen de 15 zile de la notificarea încheierii judecătorești, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de judecată care a emis încheierea contestată transmite neîntârziat recursul împotriva încheierii judecătorești împreună cu dosarul judiciar instanței competente să soluționeze recursul.

Curtea de Apel Comrat a pronunțat încheierea contestată la 15 mai 2023, fiind expediată la 15 mai 2023, participanților la proces (f.d. 52) și recepționată de avocatul Cușnir Iurie la 24 mai 2023, fapt confirmat prin avizul de recepție anexat la materialele cauzei (f.d. 55). Astfel, reținând că recursul a fost declarat la 08 iunie 2023 prin oficiul poștal, Completul de judecată atestă că acesta a fost depus în termen.

Studiind actele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi respins și menținută încheierea instanței de apel, din următoarele motive.

Conform art.243 alin.(1) lit. b) din Codul administrativ, examinând recursul împotriva încheierii judecătorești, instanța adoptă decizie de respingere a recursului.

Completul de judecată reține că în prezenta speță obiectul de examinare în ordine de recurs vizează legalitatea încheierii din 15 mai 2023 a Curții de Apel Comrat, prin care în temeiul art.236 alin.(2) lit.e) din Codul administrativ a fost declarat inadmisibil apelul depus de Budeanu Gheorghe, reprezentat de avocatul Cușnir Iurie, împotriva hotărârii din 04 august 2022 a Judecătorei Cimișlia, sediul central, din motiv că apelantul nu a prezentat motivarea apelului în termenul legal prevăzut la art.232 alin.(2) din Codul administrativ.

Conform art.232 alin.(1) din Codul administrativ, apelul se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de judecată care a emis hotărârea contestată transmite neîntârziat apelul împreună cu dosarul judiciar, după motivarea hotărârii, instanței de apel.

Iar, potrivit alin.(2) al art.232 din Codul administrativ, motivarea apelului *se prezintă la instanța de apel în termen de 30 de zile de la data notificării* hotărârii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată.

Totodată, regulile generale ce țin de calcularea termenelor în materie de contencios administrativ sunt reglementate prin prisma art.195 din Codul administrativ potrivit căroră procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.

În conformitate cu art.110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Conform art.111 alin.(1)-(4) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească. Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade. Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului. Dacă începutul curgerii termenului se determină prin începutul unei zile, această zi se include în termen.

Potrivit art.113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Pornind de la prevederile legale menționate supra, Completul de judecată menționează că termenele procedurale stabilesc regimul optim pentru realizarea justiției, fiind o modalitate de ordonare a realizării acțiunilor procedurale și fortificare a securității raporturilor juridice. Exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, căror li se subsumează și instituirea unor termen, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

Din materialele cauzei rezultă că, în urma la două solicitări din 06 decembrie 2022 și 09 martie 2023 din partea avocatului, hotărârea integrală emisă în prezenta cauză, a fost notificată avocatului Cușnir Iurie, abia la 13 martie 2023, fapt confirmat prin dovada de primire anexată la materialele cauzei (f.d. 42).

Totodată, ține de menționat că, la 14 martie 2023, hotărârea integrală din 04 august 2022 a Judecătoriei Cimișlia, sediul central, a fost publicată pe Portalul Național al Instanțelor de Judecată: www.instante.justice.md.

Cele menționate supra denotă faptul că, Judecătoria Cimișlia, sediul central și-a îndeplinit corespunzător obligația pozitivă de notificare a actului judecătoresc, iar termenul de 30 de zile prevăzut la art.232 alin.(2) din Codul administrativ, pentru prezentarea motivării apelului, a început să curgă din 14 martie 2023, ziua imediat următoare de la data notificării reprezentantului apelantului a hotărârii integrale a primei instanțe, care a expirat la data de *12 aprilie 2023 (miercuri) inclusiv*.

În pofida acestui fapt, nici în momentul emiterii încheierii din 15 mai 2023 a Curții de Apel Comrat, prin care a fost declarat inadmisibil apelul, motivarea apelului nu a fost depusă. În acest sens, este justă concluzia instanței de apel cu

privire la încălcarea de către Budeanu Gheorghe a obligației prevăzute de art. 232 alin.(2) din Codul administrativ. Or, din interpretarea corectă a prevederilor normei legale citate, este de înțeles că termenul prezentarea motivării apelului curge din *momentul notificării* hotărârii integrale.

În același context, după cum a fost reiterat supra, termenul stabilit de lege pentru exercitarea obligației procesuale (depunerea apelului motivat) se calculează exclusiv din momentul notificării hotărârii integrale, iar în cazul în care participantul la proces, la caz Budeanu Gheorghe, a omis acest termen, urma să invoce motivele omiterii (comunicarea defectuoasă a actului de procedură, recepționarea cu întârziere a hotărârii etc.) într-o eventuală cerere de repunere în termen și expres să solicite acest fapt.

Jurisprudența CtEDO reiterează obligația părții de a lua măsurile necesare pentru protecția drepturilor sale de acces la justiție, inclusiv prin manifestarea diligenței în exercitarea drepturilor sale procedurale și a interesului față de soarta dosarului vizat (cauza van Harn vs. Germania, hotărâre din 11 septembrie 2007, cauza Pîrnău ș.a. vs. Republica Moldova, hotărâre din 31 ianuarie 2012 și cauza SA Universul vs. Republica Moldova, hotărâre din 10 iulie 2012).

După cum a fost reiterat supra, cunoscând despre o hotărâre defavorabilă și despre motivele de fapt și de drept care au stat la baza emiterii acestei hotărâri, Budeanu Gheorghe și reprezentantul ales, având obligația de a depune motivarea apelului într-un termen stabilit de lege, nu a livrat nici un argument plauzibil din care cauză nu și-a îndeplinit obligația procedurală.

În acest context, instanța de recurs apreciază critic argumentele recurentului cu privire la faptul că se aștepta la acordarea unui termen de către Curtea de Apel Comrat pentru a prezenta motivarea apelului, or cadrul legal citat supra expres și clar prevede termenul în care această obligație procesuală urmează a fi executată, fără a se lăsa loc de interpretări.

Reținând cele constatate, precum și obligația părților și participanților la proces de a se folosi cu bună-credință de drepturile procedurale, Budeanu Gheorghe urma să depună motivarea apelului în conformitate cu exigențele legii în termenul stabilit de lege.

Completul de judecată consideră important de a reaminti că, „dreptul la o instanță” nu este absolut. Acesta poate fi, prin natura sa, supus limitărilor, deoarece dreptul de acces, prin sine, cere reglementare din partea statului. Garantând părților în litigiu un drept efectiv de acces la o instanță care să hotărască asupra „drepturilor și obligațiilor lor cu caracter civil”, articolul 6 § 1 acordă statului dreptul de a alege liber mijloacele care să fie utilizate în acest scop.

În acest sens, Curtea Europeană a statuat că restricția impusă accesului la o instanță judecătorească sau un tribunal nu va fi compatibilă cu articolul 6 § 1, decât dacă aceasta urmărește un scop legitim și există o proporționalitate rezonabilă între mijloacele folosite și scopul legitim urmărit (a se vedea, Tinnelly & Sons Ltd and Others și McElduff and Others vs. the United Kingdom, hotărârea din 10 iulie 1998).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, soluția emisă de către instanța de apel este una întemeiată legal și în corespundere cu circumstanțele cauzei, or argumentele și probele invocate în susținerea cererii de recurs sunt contrare legislației procesuale și lipsite de relevanță.

La acest capitol se rețin dispozițiile art.24 alin.(1) din Codul administrativ, care cert stipulează că, participanții la procedura administrativă și procedura de

contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți. Buna-credință prezumă că partea este obligată să respecte termenele prevăzute de lege, or, termenul de apel prevăzut la art.232 din Codul administrativ, este considerat un termen imperativ, absolut și peremptoriu, astfel că, nerespectarea acestuia atrage drept consecință decăderea părții din dreptul de a mai exercita această cale de atac.

Totodată, conform art.47 alin.(1)-(3) din Codul administrativ, acțiunile procedurale întreprinse de reprezentantul împuternicit se atribuie participantului reprezentat. În măsura în care participantul nu contrazice neîntârziat acțiunile întreprinse de reprezentantul împuternicit, acestea se consideră ca fiind întreprinse de participant. În pofida desemnării unui reprezentant împuternicit, participantul este în drept să întreprindă el însuși acțiuni procedurale. Culpă reprezentantului împuternicit se atribuie participantului reprezentat.

Contrar acestor prevederi, Budeanu Gheorghe și reprezentantul ales, fiind interesați de soluționarea prezentului litigiu în ordine de apel, nu au depus diligența necesară ca să-și îndeplinească obligațiile sale procedurale cu bună-credință, în vederea depunerii motivării apelului în interiorul termenului legal, cu solicitarea, după caz, a repunerii în termen a actului de procedură în conformitate cu legislația în vigoare.

Așadar, argumentele invocate în cererea de recurs sunt neîntemeiate și nu constituie temei de anulare a încheierii recurate, care este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil în sensul art.6 din CEDO.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că încheierea instanței de apel este întemeiată și legală, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține încheierea contestată.

În conformitate cu art.243 alin.(1) lit.b) și alin.(2) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul depus de Budeanu Gheorghe, reprezentat de avocatul Cușnir Iurie.

Se menține încheierea din 15 mai 2023 a Curții de Apel Comrat, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Petru Budeanu Gheorghe împotriva Direcției Asistenței Sociale și Protecția Familiei Cimișlia, terț Smeleanski Viorica cu privire la anularea actului administrativ.

Decizia este irevocabilă.

Președinte,
judecător

Tamara Chișca-Doneva

Judecători

Ion Malanciuc

Aliona Miron